

Deloitte.

Accountantsverslag 2024

Hoogheemraadschap van Delfland

20 maart 2025

Aan de verenigde vergadering
van Hoogheemraadschap van Delfland
Postbus 3061
2601 DB DELFT

Onderwerp
Accountantsverslag 2024

Datum
20 maart 2025

Ons kenmerk
-

Behandeld door
J. Van Koert MSc RA
jvankoert@deloitte.nl
06 - 1201 0779

P.A. Naaktgeboren RA
panaaktgeboren@deloitte.nl
06 - 8333 9395

O. Azizi
oazizi@deloitte.nl
06 - 2200 5635

Geachte leden van de verenigde vergadering,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van Hoogheemraadschap van Delfland. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Bij de jaarrekening 2024 van Hoogheemraadschap van Delfland hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 19 september 2024.

Wij hebben onze bevindingen afgestemd.

De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de portefeuillehouder financiën, de secretaris-directeur, de directeur Bedrijfsvoering, de concerncontroller a.i. en de betrokken medewerkers van de afdelingen FIC en CCA.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

J. van Koert MSc RA

Inhoudsopgave

	<u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	4
	• <u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	5
	<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	6
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	7
	<u>Bevindingen jaarrekeningcontrole</u>	10
	• <u>De financiële positie van uw hoogheemraadschap</u>	11
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	17
	<u>Interne beheersing</u>	21
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	22
	<u>Bijlagen</u>	24
	• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	25
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	26
	• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	27
	• <u>Bijlage B - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	28

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	<ol style="list-style-type: none"> Controleverklaring Frauderisico's	<ol style="list-style-type: none"> We hebben een goedkeurende controleverklaring ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarstukken 2024 verstrekt. Hoogheemraadschap van Delfland heeft de frauderisicoanalyse geactualiseerd.
Financiën	<ol style="list-style-type: none"> Financiële positie	<ol style="list-style-type: none"> De financiële positie van het hoogheemraadschap is verbeterd. Het eigen vermogen is toegenomen. De weerstandsratio is gestegen en blijft daarmee hoger dan de door het bestuur bepaalde streefwaarde.
IT-omgeving	<ol style="list-style-type: none"> Autorisatiematrix ProSa Reviewen van gebruikersrechten	<ol style="list-style-type: none"> Het Hoogheemraadschap van Delfland beschikt niet over een actuele en geaccordeerde autorisatiematrix voor het systeem ProSa. Het risico bestaat dat medewerkers teveel rechten in ProSa hebben die de controletechnische functiescheiding in de organisatie doorbreken. Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft geen proces ingericht voor het periodiek reviewen van gebruikersrechten en autorisaties binnen ProSa.
Interne beheersing	<ol style="list-style-type: none"> Memoriaalboekingen	<ol style="list-style-type: none"> Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft samen met de Financiële Eenheid de noodzakelijke verbeteringen doorgevoerd in het proces rondom de handmatige memoriaalboekingen. Het risico van onjuiste boekingen is daarmee verlaagd.
Aanbesteden	<ol style="list-style-type: none"> Onrechtmatigheden 2024 Contractbeheer	<ol style="list-style-type: none"> Er is een onrechtmatigheid geconstateerd van circa € 0,9 miljoen in verband met het niet naleven van de aanbestedingsregels bij het gunnen van inkoopopdrachten. Hiervan heeft een bedrag van € 0,7 miljoen betrekking op opdrachten die in 2023 als onrechtmatig zijn bestempeld. Een bedrag van € 0,2 miljoen heeft betrekking op nieuwe opdrachten. In sommige gevallen is sprake van ontoereikend contractbeheer. Onder andere zijn er diensten afgenomen met verwijzing naar een raamovereenkomst die niet voorziet in de desbetreffende dienst en er zijn opdrachten verlengd terwijl er geen verleningsopties (meer) waren.
Fiscaliteiten	<ol style="list-style-type: none"> Btw Vennootschapsbelasting	<ol style="list-style-type: none"> Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft een vordering van € 3,5 miljoen op de Belastingdienst in verband met inkoop-btw groene gas. Het is echter onzeker of de Belastingdienst de claim honoreert. Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting niet verwerkt in de exploitatie 2024, omdat ze van mening is dat de groen gas activiteit in 2024 fiscaal niet winstgevend is. Dit standpunt is onderbouwd en aannemelijk.
Belangrijke transacties	<ol style="list-style-type: none"> Delfluent	<ol style="list-style-type: none"> De arbitrage met Delfluent is afgerond. De uitspraak bevestigt de contractuele verplichtingen tussen partijen. De financiële gevolgen van de uitspraak zijn volledig in de jaarrekening 2024 verwerkt.
Rechtmatigheid	<ol style="list-style-type: none"> Rechtmatigheidsverantwoording Te zetten stappen	<ol style="list-style-type: none"> Vanaf 2025 zal het college van dijkgraaf en hoogheemraden een rechtmatigheidsverantwoording opstellen. Het college legt daarin verantwoording af over het financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties 2025. De verenigde vergadering zal de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording in 2025 moeten vaststellen. Aanvullend kunnen afspraken met het college worden gemaakt over begrotingsrechtmatigheid.

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid	<ul style="list-style-type: none"> Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening 2024. De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 3,2 miljoen respectievelijk € 9,6 miljoen. De definitieve jaarrekening bevat geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten boven de rapportagegrens.
Rechtmatigheid	<ul style="list-style-type: none"> Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties 2024. Voor de rechtmatigheidscontrole hebben wij het normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2024 gehanteerd, dat op 28 november 2024 door de verenigde vergadering is vastgesteld. Uit de controle blijkt een onrechtmatigheid van € 0,9 miljoen als gevolg van het niet naleven van de aanbestedingsregels. Het gevoerde contractbeheer is soms ontoereikend, omdat soms goederen en diensten worden afgenomen op onjuiste raamovereenkomsten en omdat sommige opdrachten zijn verlengd terwijl die overeenkomsten geen opties tot verlenging (meer) bevatten. Het college gaat vanaf de jaarrekening 2025 een rechtmatigheidsverantwoording afleggen. De regels met betrekking tot begrotingsrechtmatigheid gaan met de rechtmatigheidsverantwoording wijzigen. Elke overschrijding van de geraamde lasten per programma telt volledig mee voor de conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording. Tot en met 2024 worden overschrijdingen bepaald op het niveau van het saldo van baten en lasten per programma. Bovendien worden overschrijdingen meestal niet meegewogen in het accountantsoordeel op basis van vooraf vastgestelde criteria. De verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden kunnen voor 2025 en verder nadere afspraken maken over het toelichten van begrotingsonrechtmatigheden.
Dispuut met Delfluent	<ul style="list-style-type: none"> In januari 2025 hebben de arbiters uitspraak gedaan in de arbitrageprocedure tussen Delfluent en het Hoogheemraadschap van Delfland over de indexering van de servicevergoeding voor het beheer en onderhoud van twee afvalwaterzuiveringsinstallaties. De uitspraak bevestigt de contractuele verplichtingen tussen partijen. De financiële gevolgen van deze uitspraak zijn verwerkt in de jaarrekening 2024. In de jaarrekeningen van 2022 en 2023 was reeds rekening gehouden met mogelijke financiële consequenties van de arbitrageprocedure, in lijn met het voorzichtigheidsbeginsel. De financiële verplichtingen die voortvloeien uit de uitspraak zijn begin 2025 voldaan. Voor de begroting 2025 en verder heeft de uitspraak geen directe impact, aangezien de begroting al gebaseerd is op de bestaande contractuele verplichtingen.
Specifieke verantwoordingen	<ul style="list-style-type: none"> De jaarrekening 2024 bevat de financiële verantwoording van één specifieke uitkering, namelijk de kwijtschelding publieke schulden door waterschappen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Wij hebben deze verantwoording gecontroleerd in overeenstemming met de afspraken tussen de Unie van waterschappen en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De specifieke verantwoording in de definitieve jaarrekening bevat geen ongecorrigeerde fouten of onzekerheden.
Wet Normering Topinkomens	<ul style="list-style-type: none"> Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen ongecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens volgens het controleprotocol WNT te boven gaan.
Fiscaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> Het Hoogheemraadschap van Delfland is aan zet met onderbouwen van de hoogte van de aftrekbare inkoop-btw in het kader van groene gas. Ultimo 2024 staat er een vordering op de Belastingdienst op de balans van € 3,5 miljoen. Het is onzeker of de Belastingdienst dit volledige bedrag of een deel van dit bedrag accepteert. Dit kan leiden tot een last in komende jaren.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2024 is verbeterd ten opzichte van 2023. Het eigen vermogen is met € 23,6 miljoen toegenomen naar € 185,6 miljoen.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024 bedraagt € 50,1 miljoen (2023: € 40,7 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door het hoogheemraadschap bepaalde benodigde weerstandscapaciteit van € 25,0 miljoen (2023: € 25,0 miljoen).

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2024 hebben wij een managementletter uitgebracht. Onze belangrijkste bevindingen zijn ook in dit accountantsverslag opgenomen. Zie pagina 22.

IT-audit 2024

- Wij hebben in 2024 een IT-audit uitgevoerd naar de general IT-controls van ProSa (de financiële administratie). Onze conclusie is dat twee bevindingen uit eerdere audits adequaat zijn opgevolgd.
- Wij constateren ook dat er nog belangrijke verbeteringen nodig zijn, zoals het documenteren van de autorisatiematrix en het periodiek reviewen van gebruikersrechten en autorisaties binnen ProSa.

Jaarstukken 2024

- Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw hoogheemraadschap. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent zijn gebruikt.
- De verslaggevingsgrondslagen van uw hoogheemraadschap zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2024. De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen. De grondslagen zijn aanvaardbaar.
- Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

Overig

- In de bijlagen A bij dit accountantsverslag hebben wij opgenomen welke niet-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage B is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekeningcontrole

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

De vermogenspositie van uw hoogheemraadschap is verbeterd

Het BBVW, de verslaggevingsregels voor waterschappen, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerde resultaat voor bestemming over het boekjaar 2024 bedraagt € 23,6 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 13,2 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat na bestemming over 2024 € 10,4 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 circa 22,1% van het balanstotaal (ultimo 2023: 18,8% van het balanstotaal) en is aanzienlijk verbeterd ten opzichte van 2023.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde resultaat voor bestemming. Daarnaast kent het hoogheemraadschap het gerealiseerde resultaat na bestemming. Dit is het gerealiseerde resultaat voor bestemming plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in de reserves gedurende het boekjaar. De mutaties in de reserves vinden plaats op basis van door het algemeen bestuur in de verenigde vergadering genomen besluiten. Het resultaat na bestemming is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw hoogheemraadschap hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2021	2022	2023	2024
Eigen vermogen per 1 januari	129,3	154,1	159,0	162,0
Tussentijdse resultaatbestemming	15,0	-/- 4,1	-/- 0,7	13,2
Resultaat na bestemming	9,8	9,0	3,7	10,4
Resultaat voor bestemming	24,8	4,9	3,0	23,6
Eigen vermogen per 31 december	154,1	159,0	162,0	185,6

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	324,6
Totale lasten	-/- 301,0
Resultaat voor bestemming	23,6
Af: stortingen in reserves	-/- 22,9
Bij: onttrekkingen aan reserves	9,7
Saldo mutaties reserves	-/- 13,2
Resultaat na bestemming	10,4

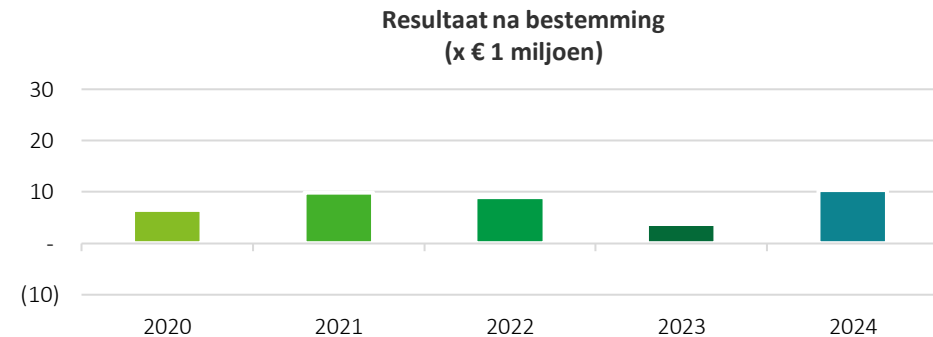
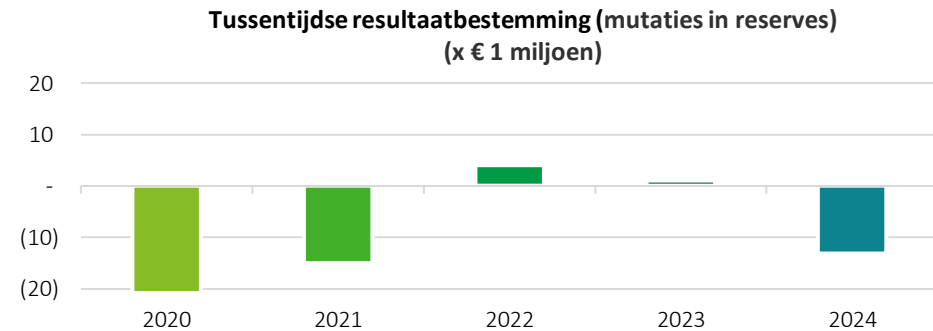
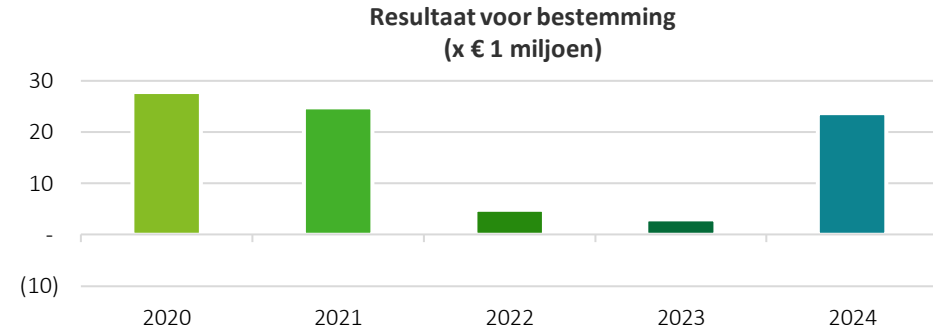
Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2024 laat een voordelig gerealiseerd resultaat voor bestemming van € 23,6 miljoen zien, ten opzichte van een begroot voordelig saldo van € 13,2 miljoen (begroting na wijziging).

De jaarrekening 2024 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig resultaat na bestemming van € 10,4 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Het hoogheemraadschap heeft de belangrijkste verschillen toegelicht en heeft de financiële impact ervan in kaart gebracht. In de paragraaf [Begrotingsrechtmatigheid](#) van onze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke baten en lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin het hoogheemraadschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van het hoogheemraadschap.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het hoogheemraadschap ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. De netto-schuldquote is met 171% iets lager dan de waarde van 182% uit de bijgestelde begroting 2024. De daling wordt veroorzaakt door zowel een lagere netto schuldpositie als hogere belastingopbrengsten.

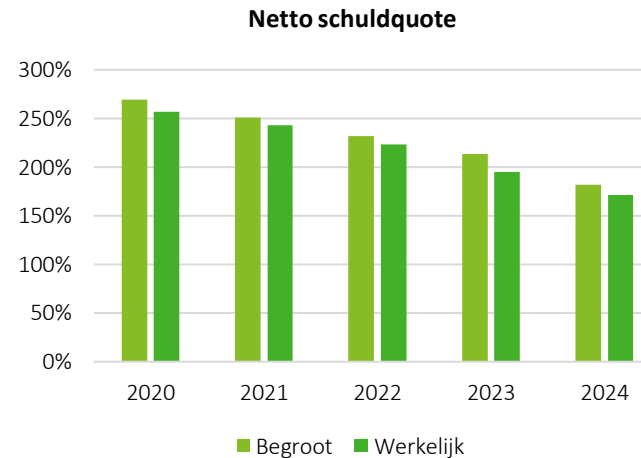
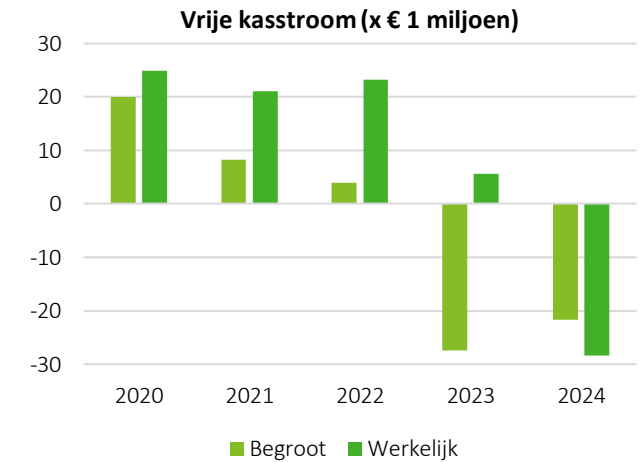
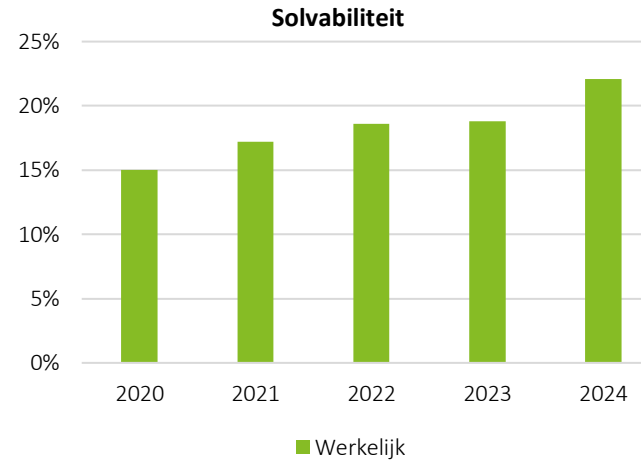
Vanaf 2027 beginnen de uitgaven voor de vervanging van De Grote Lucht door te werken in de schuldpositie. De netto schuldquote gaat naar verwachting vanaf 2027 weer oplopen.

Vrije kasstroom

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de vrije kasstroom. Dit kengetal geeft het verschil tussen de ingaande en uitgaande geldstroom op basis van de exploitatie, de investeringen en de financiering.

De kasstroom was in 2024 voor het eerst sinds jaren negatief. Dit betekent dat er in 2024 € 28,4 miljoen meer is uitgegeven dan ontvangen. De afname was ook begroot en geprognoseerd in de bestuursrapportage 2024.

Kengetallen voor Hoogheemraadschap van Delfland (begroot en werkelijk over de periode 2020-2024)

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

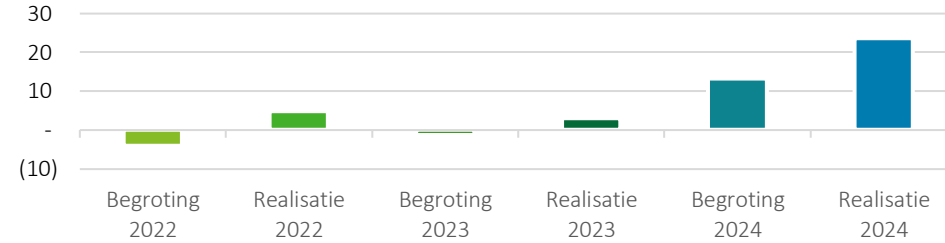
Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2024 sluit met een positief gerealiseerd resultaat na bestemming van € 10,4 miljoen. De begroting is voor uw organisatie een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de verenigde vergadering financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

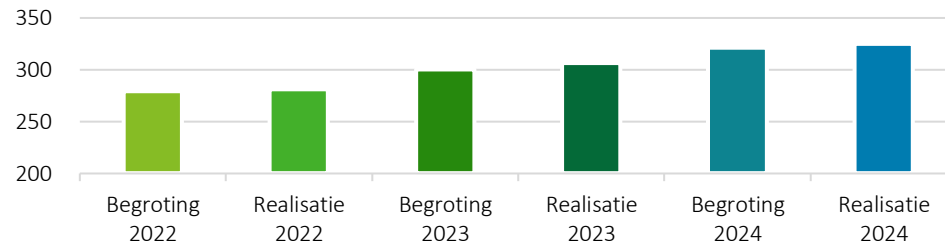
Uw organisatie heeft zich geconcentreerd op het behalen van de gestelde doelen. Van de begrote lasten is in 2024 bijna 98% gerealiseerd. Van de geraamde investeringen is 94% gerealiseerd.

De gerealiseerde lasten 2024 zijn € 7,2 miljoen lager dan begroot. De gerealiseerde baten 2024 zijn € 3,2 miljoen hoger dan begroot. Deze voordelige verschillen vormen samen met het begrote voordelig saldo van baten en lasten ad € 13,2 miljoen het gerealiseerde saldo van baten en lasten van € 23,6 miljoen. In de jaarstukken kunt u lezen in hoeverre deze realisatie ook heeft geleid tot een realisatie van de beleidsmatige doelstellingen.

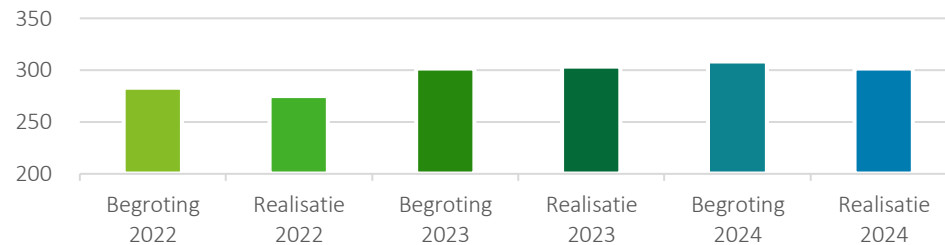
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie (x € 1 miljoen)

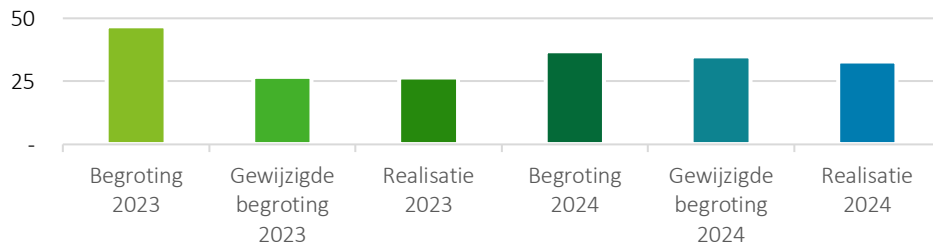
Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

Investeringen | Begroting vs realisatie (x € 1 miljoen)

Samenvatting vermogen en resultaat van uw hoogheemraadschap

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door het hoogheemraadschap geschatte risico's.

De ratio weerstandsvermogen is toegenomen van bijna 1,6 ultimo 2023 naar 2,0 ultimo 2024. Uw weerstandscapaciteit is toereikend in relatie tot de risico's. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag. Dit ligt tevens boven de streefwaarde van het Hoogheemraadschap van Delfland tussen 1,0 en 1,4.

Beschikbare weerstandscapaciteit

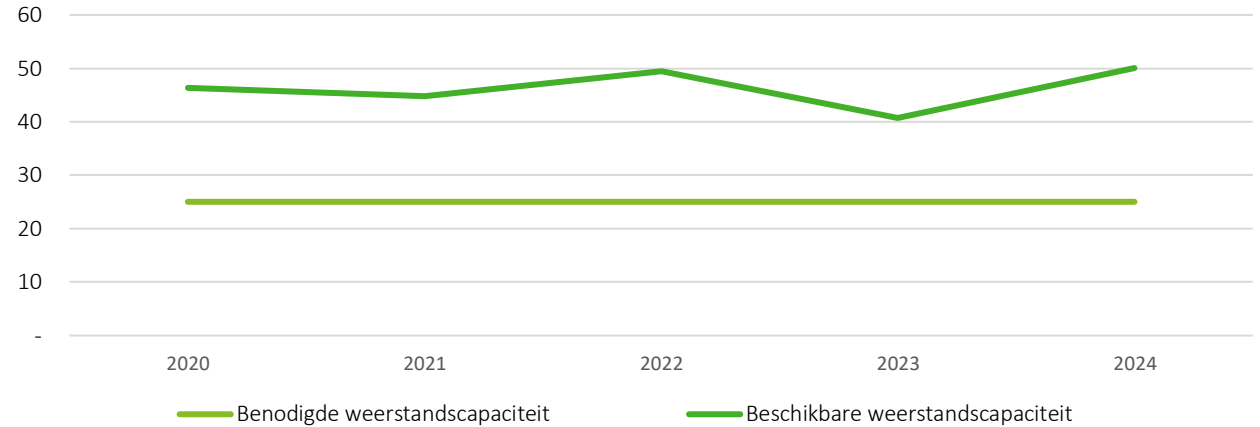
De door uw hoogheemraadschap berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 50,1 miljoen (2023: € 40,7 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

Benodigde weerstandscapaciteit

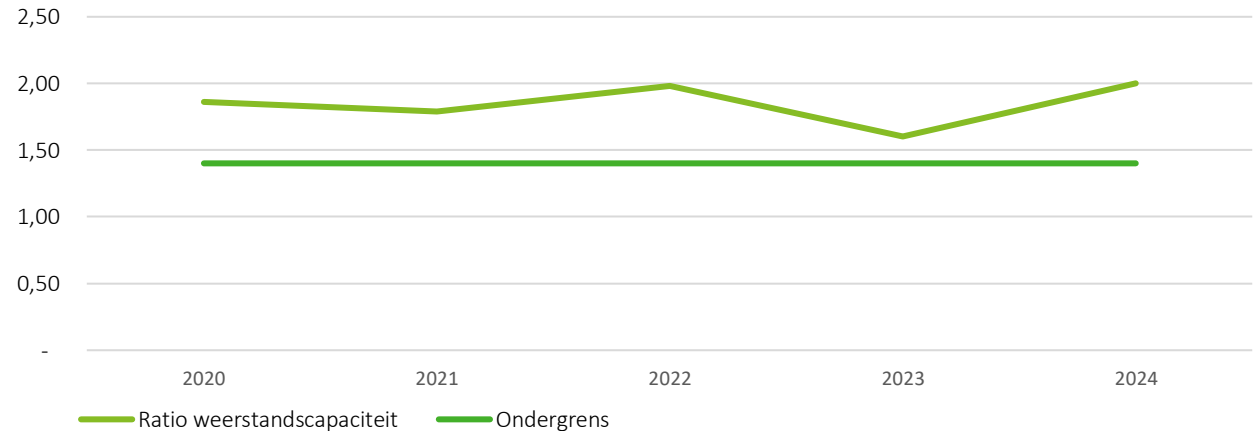
Het benodigde weerstandscapaciteit is door het bestuur vastgesteld op € 25,0 miljoen. Dit is een ondergrens die al jaren wordt gehanteerd. In de jaarrekening is een overzicht van de top-risico's opgenomen. Deze risico's zijn niet gekwantificeerd, maar hebben volgens het hoogheemraadschap wel een hoge of zeer hoge impact.

De inventarisatie van risico's in de begroting geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. In de jaarrekening is de verantwoording beperkt tot de risico's die zich in 2024 hebben voorgedaan.

Weerstandscapaciteit
(x € 1 miljoen)

Ratio weerstandscapaciteit

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in het jaarverslag

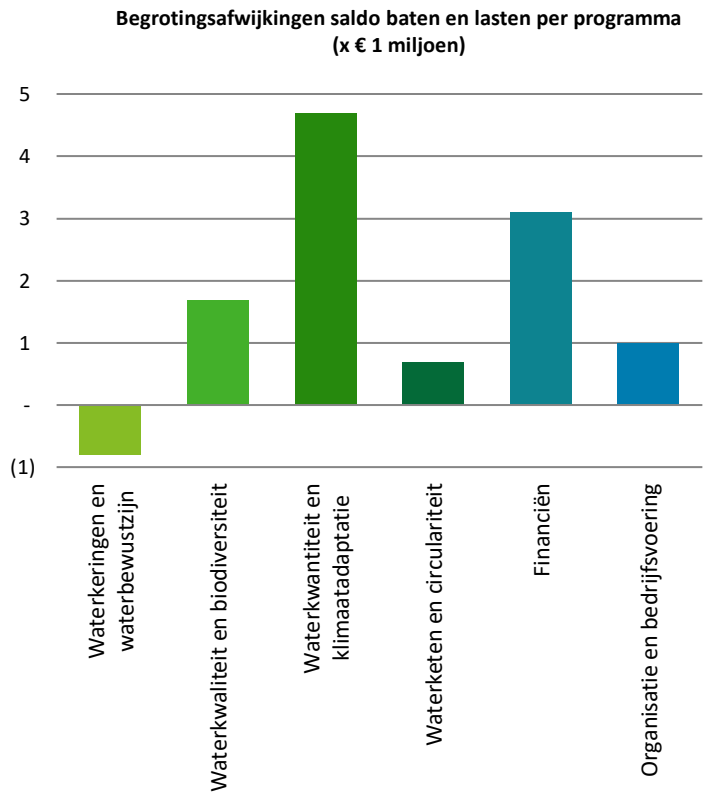
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2024, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn onder andere gebaseerd op de Verordening beleid en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2017.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de saldi van baten en lasten binnen de begroting blijven en het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de verenigde vergadering, zodat zij hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de verenigde vergadering van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de verenigde vergadering.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn rechtmatigheidsoordeel. De programma overschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën als genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV.

Voor de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de overschrijdingen van het saldo van baten en lasten per programma. In de figuur hiernaast hebben wij de programma's en de begrotingsafwijkingen opgenomen.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van en toelichting op deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in paragraaf 6.6 'Begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af aan de verenigde vergadering over de begrotingsrechtmatigheid over 2024.

Alleen het programma 'Waterkeringen en waterbewustzijn' laat een overschrijding zien. Het saldo is € 0,8 miljoen nadeliger dan begroot. De overschrijding is formeel onrechtmatig, maar passen binnen de afspraken die via de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2017 door de verenigde vergadering met het college zijn gemaakt.

De overschrijding van het programma 'Waterkeringen en waterbewustzijn' heeft twee oorzaken. Het nadeel wordt voor € 0,6 miljoen veroorzaakt door hogere doorbelaste personeelslasten. De resterende € 0,2 miljoen wordt veroorzaakt door de kosten van de aanleg en onderhoud van waterkeringen. Beide omstandigheden zijn pas bekend geworden na het opstellen van de bestuursrapportage 2024.

Op basis van de criteria in de Kadernota rechtmatigheid 2024 weegt de overschrijding niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de commissie BBV – vergelijkbaar met saldo overschrijdingen in het overzicht van baten en lasten – autorisatie van de verenigde vergadering. Indien een overschrijding niet door de verenigde vergadering is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de verenigde vergadering en het college kunnen zij nader vastleggen in de financiële verordening.

Er zijn drie kredieten met een kleine overschrijding, maar de afwijkingen vallen binnen het afwijkingenbeleid. De kredietoverschrijdingen wegen daarom niet mee in ons rechtmatigheidsoordeel.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

Naleving van de aanbestedingsregels

Wij hebben, samen met de inkoopadviseurs en de verbijzonderde interne controle, een controle uitgevoerd op de naleving van de Europese en de interne aanbestedingsregels in 2024. Op basis van een uitgebreide spendanalyse hebben wij diverse crediteuren geselecteerd voor de detailcontrole. De aan deze crediteuren verstrekte opdrachten, die ten grondslag liggen aan de uitgaven 2024 aan deze crediteuren, zijn onderzocht op het aspect van de marktbenadering. Wij hebben geconcludeerd dat er in 2024 onrechtmatigheden zijn begaan voor een bedrag van circa € 0,9 miljoen. Deze onrechtmatigheden blijven binnen de door de verenigde vergadering vastgestelde tolerantie van 1% van de lasten, zijnde € 3,2 miljoen. Hiervan heeft een bedrag van € 0,7 miljoen betrekking op het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. Het restant betreft overtredingen van het eigen interne inkoopbeleid.

Een bedrag van € 0,8 miljoen hangt samen met opdrachten die in 2023 als onrechtmatig zijn bestempeld. Een deel van deze opdrachten hebben ook in 2024 geleid tot uitgaven. We hebben ook drie nieuwe aanbestedingsfouten geconstateerd van totaal € 0,2 miljoen. Evenals in 2023 ligt ook in 2024 de oorzaak vooral bij ontoereikend contractbeheer. In 2024 zijn inkoopcontracten verlengd, terwijl die contracten geen verlengingsopties meer hadden. Tevens is er een inkoop gedaan onder verwijzing naar een raamovereenkomst, terwijl die raamovereenkomst niet voorziet in de desbetreffende dienst.

De beoordeling door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij het college jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving, inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de verenigde vergadering.

Hoogheemraadschap van Delfland beschikt over een frauderisicoanalyse. Deze analyse is begin 2024 geactualiseerd en daarbij is rekening gehouden met de door ons gedane aanbevelingen.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens afstemmen met de coördinatoren bestuurlijke en ambtelijke integriteit. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Overige controlewerkzaamheden

Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole 2024 de volgende werkzaamheden verricht gericht op significante frauderisico's:

- Wij hebben de boekingsregels 2024 onderzocht met behulp van data-analyse op kenmerken die kunnen duiden op frauduleuze boekingen. De boekingen die daaruit voortkomen zijn in detail onderzocht.
- Wij hebben de schattingen in de jaarrekening 2024 geëvalueerd. Schattingen vereisen de oordeelsvorming van het management en zijn zodoende vatbaar voor beïnvloeding.

Deze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor fraude opgeleverd.

Rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2025

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2025 is het college van dijkgraaf en hoogheemraden verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin zij zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen wordt opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op de zuivere rechtmatigheidscriteria. Dit zijn het begrotingscriterium, het voorwaarden-criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Begrotingscriterium

De rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2025 gaat gevolgen hebben voor de wijze waarop met begrotingsonrechtmatigheden moet worden omgegaan. Dat lichten we hieronder nader toe.

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's en kredieten (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de verenigde vergadering de budgetten in de begroting en de kredieten geautoriseerd heeft.

Belangrijk verschil met het rechtmatigheidsoordeel van de accountant is dat vanaf 2025 elke euro overschrijding van de geraamde lasten meetelt voor de rechtmatigheidsverantwoording. Bij een afwijking van de baten volstaat in principe een toelichting, mits deze tijdig aan de verenigde vergadering is gemeld. In de huidige rechtmatigheidscontrole van de accountant worden de meeste overschrijdingen van de geraamde saldi van de baten en lasten op basis van criteria niet meegenomen in het rechtmatigheidsoordeel.

De verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden kunnen wel afspraken maken in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn. Lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader. Het belangrijkste voorbeeld is de naleving van de Aanbestedingswet 2012. Ten aanzien van dit aspect wijzigt er niets met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2025.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik gaat een belangrijkere rol spelen in de rechtmatigheidsverantwoording spelen dan dat het deed in de rechtmatigheidscontrole van de accountant. Bij dit criterium gaat het om het voorkomen, signaleren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen van uw hoogheemraadschap. De verhoogde aandacht voor dit criterium vloeit voort uit de affaire rondom de kinderopvangtoeslag en heeft ten doel om het beleid en de maatregelen in het kader van het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik expliciet te maken aan de bestuurtafel. Uw hoogheemraadschap zal de gevolgen van dit aspect in kaart moeten brengen.

Afspraken verenigde vergadering en het college

De verenigde vergadering en het college van dijkgraaf en hoogheemraden moeten afspraken maken over de inkadering en invulling van de rechtmatigheidsverantwoording. Diverse aspecten zijn landelijk geregeld, maar de verenigde vergadering kan wel enkele keuzes maken. Die keuzes moeten in 2025 gemaakt worden om het college in de gelegenheid te stellen om begin 2026 een rechtmatigheidsverantwoording over 2025 op te stellen en te onderbouwen.

De volgende onderwerpen moeten of kunnen nog geregeld worden.

- De verenigde vergadering moet een verantwoordingsgrens vaststellen tussen 0% en 2%. Deze grens wordt bij voorkeur vastgelegd in de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie.
- De verenigde vergadering kan een rapportagegrens vaststellen. Dit is de grens waarboven alle onrechtmatigheden in de jaarstukken gerapporteerd moeten worden. Voor de accountantscontrole heeft u via de controleverordening een rapportagegrens vastgesteld van 20% van de goedkeuringstolerantie (2024: € 645.000).
- Er kunnen afspraken worden gemaakt over criteria die bepalen of overschrijdingen van lasten en kredieten acceptabel zijn. Deze verschillen zijn onrechtmatig en wegen mee in de rechtmatigheidsverantwoording, maar hoeven dan verder niet toegelicht te worden in de paragraaf Bedrijfsvoering.
- Er kunnen afspraken worden gemaakt over de wijze waarop moet worden omgegaan met overige begrotingsafwijkingen, zoals een onderschrijding van de geraamde baten.
- De controleverordening moet nog aangepast worden. De huidige verordening gaat nog uit van de situatie zoals die tot en met 2024 gold.
- De Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2017 moet aangepast worden. De huidige verordening gaat nog uit van de situatie zoals die tot en met 2024 gold.

Voor de aanpassing van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Hoogheemraadschap van Delfland 2017 is het bestuurlijke proces inmiddels in gang gezet.

Overige bevindingen

Dispuut met Delfluent

In januari 2025 hebben de arbiters een uitspraak gedaan in de arbitrageprocedure tussen Delfluent en het Hoogheemraadschap van Delfland over de indexering van de servicevergoeding vanaf 2022 voor het beheer en onderhoud van twee afvalwaterzuiveringsinstallaties. De uitspraak bevestigt de contractuele verplichtingen tussen partijen. De financiële gevolgen van deze uitspraak zijn verwerkt in de jaarrekening 2024. Dit is inclusief de contractuele rente en de vergoeding van de juridische kosten.

In de jaarrekeningen van 2022 en 2023 was reeds rekening gehouden met de mogelijke financiële consequenties van de arbitrageprocedure, in lijn met het voorzichtigheidsbeginsel. De financiële verplichtingen die voortvloeien uit de uitspraak zijn begin 2025 voldaan.

Voor de begroting 2025 en verder heeft de uitspraak geen directe impact, aangezien de begroting al gebaseerd is op de bestaande contractuele verplichtingen.

Verrekenbare btw

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft een vordering op de Belastingdienst van € 3,5 miljoen in verband met betaalde inkoop-btw, die naar mening van het hoogheemraadschap teruggevorderd kan worden. Deze btw hangt samen met een deel van de servicevergoeding aan Delfluent dat toegerekend kan worden aan de groen gas activiteiten. Deze activiteiten zijn ondernemersactiviteiten in de zin van de Wet op de omzetbelasting. Deze vordering loopt elk jaar met circa € 0,9 miljoen op.

Het Hoogheemraadschap van Delfland is aan zet met onderbouwen van de hoogte van de aftrekbare inkoop-btw. Het is onzeker of de Belastingdienst deze btw accepteert. Het risico bestaat dat dit bedrag of een deel van dit bedrag alsnog als verlies in een komend jaar moet worden afgeboekt.

Vennootschapsbelasting

Begin 2024 is een verhoging van de voorlopige aanslag 2024 ad € 0,6 miljoen betaald. Dit bedrag is als vordering op de Belastingdienst in de jaarrekening verwerkt. In 2022 was als gevolg van de hoge gasprijzen sprake van een fiscale winst. In 2023 en 2024 zijn de gasprijzen gestabiliseerd en daarmee is volgens de berekeningen van het hoogheemraadschap ook de winst verdwenen. Wij hebben de berekeningen beoordeeld en wij achten het standpunt van uw organisatie aannemelijk.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing

Managementletter 2024, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet en het bestaan van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2024 gedateerd op 28 november 2024.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2024 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Aangezien deze boekingen hierdoor in opzet wat risicovoller zijn, besteden wij er tijdens onze controle extra aandacht aan.

Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en deze toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analysetool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of andere bijzonderheden gebleken.

Inzicht in de kostendekkendheid van niet-wettelijke activiteiten

Wij hebben begrepen dat er geen volledig inzicht bestaat in de mate van kostendekkendheid van de niet-wettelijke activiteiten van Delfland. Deze activiteiten omvatten onder andere groene gasopbrengsten, collectieve zuivering en zonnepanelen. Hoewel deze initiatieven waardevol (kunnen) zijn vanuit het perspectief van duurzaamheid, is het ook vanuit financieel perspectief belangrijk wat deze activiteiten kosten en opleveren. De baten en lasten van deze activiteiten worden weliswaar begroot en in de financiële administratie geregistreerd, maar niet alle relevante lasten worden aan deze activiteiten toegerekend. Er is zodoende geen volledig inzicht in de integrale kostprijs en het werkelijk financieel resultaat. Risico is dat deze activiteiten structureel worden gefinancierd met belastingopbrengsten. De mate van kostendekkendheid kan belangrijk zijn voor de besluitvorming om een bepaalde activiteit wel of niet te gaan of te blijven uitvoeren.

Wij adviseren u om de baten en lasten van niet-wettelijke activiteiten volledig toe te rekenen. Zodoende kan de verenigde vergadering haar kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van deze activiteiten beter invullen.

Prestatielevering

Vanaf 2024 moeten alle inkoopfacturen vanaf € 10.000 in ProSa worden onderbouwd met een bewijs van prestatieverklaring. Dit betekent dat prestatieverklaarders een document moeten bijvoegen of een tekstuele toelichting moeten geven om aan te tonen op basis waarvan zij de prestatielevering hebben vastgesteld. Deze maatregel is een positieve stap die de controle en transparantie rondom prestatielevering verbetert.

Op basis van de controle 2024 hebben wij, samen met de Interne Audit, geconstateerd dat de onderbouwing in ProSa in circa 30% van de gevallen ontbreekt of van onvoldoende kwaliteit is. Wij adviseren om richtlijnen op te stellen waarin duidelijk wordt aangegeven wat er van de prestatieverklaarders wordt verwacht.

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing

IT-audit 2024

In het kader van de controle van de jaarrekening 2024 hebben wij IT audit werkzaamheden uitgevoerd omtrent de opzet en het bestaan van de General IT Controls (GITC's) binnen de IT omgeving van het Hoogheemraadschap van Delfland. Wij hebben ons daarbij gericht op de applicatie ProSa (financiële administratie). Dit betreft een zogenaamde SaaS oplossingen van de leverancier AllSolutions.

Onderstaand hebben wij de belangrijkste bevindingen opgenomen van de IT-audit ProSa.

Toekenning van gebruikersrollen

Het Hoogheemraadschap Delfland beschikt momenteel niet over een actuele en geaccordeerde autorisatiematrix voor het systeem ProSa. Begin 2024 heeft een externe projectleider de autorisatiematrix opnieuw ingericht. De werkzaamheden zijn echter uitgevoerd zonder vooraf duidelijke vastlegging van uitgangspunten, waardoor het risico bestaat op onjuiste of te brede rechten, beperkte controleerbaarheid en onvoldoende inzicht in de verleende autorisaties. Ten tijde van deze controle is het proces in opzet beschreven, maar nog niet volledig uitgewerkt en geïmplementeerd. Wij adviseren de autorisatiematrix op korte termijn af te ronden en te accorderen om het risico op ongeautoriseerde handelingen te beperken en een basis te leggen voor periodieke controles. Wij hebben begrepen dat er inmiddels een baseline is gedefinieerd, deze hebben wij als onderdeel van onze IT-audit nog niet kunnen beoordelen.

Periodieke gebruikersreview

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft een proces ingericht voor het periodiek review van gebruikersrechten en autorisaties, maar dit wordt momenteel niet uitgevoerd voor ProSa. Deze controle vormt een kritische beheersmaatregel voor de interne beheersing, aangezien het proces voor het toekennen en wijzigen van gebruikersrechten niet volledig is geborgd. Zonder een periodieke review ontbreekt een controle om ongeautoriseerde of onjuiste toegangsrechten tijdig te signaleren en te corrigeren.

Wachtwoord authenticatie

Tijdens de controle is vastgesteld dat de wachtwoordinstellingen binnen het systeem ProSa niet voldoen aan algemeen aanvaarde beveiligingsrichtlijnen. Dit betreft onder andere een beperkte minimale wachtwoordlengte en het ontbreken van verplichte periodieke wachtwoordwijzigingen. Hoewel niet is geconstateerd dat gebruikers rechtstreeks inloggen op ProSa, vormt deze tekortkoming een verhoogd risico indien Single Sign-On (SSO) niet wordt toegepast of in het geval van uitzonderlijke situaties waarin een directe login toch noodzakelijk is.

Daarnaast hebben we vastgesteld dat de Windows Entra ID-instellingen een wachtwoordinterval van 365 dagen hanteren, terwijl 3 maanden de best practice is. De wachtwoordgeschiedenis is ingesteld op 24, terwijl 13 wordt aanbevolen om hergebruik van wachtwoorden te voorkomen. Ook is de minimale wachtwoordleeftijd ingesteld op 0 dagen, waarbij wordt aanbevolen om de minimale wachtwoordleeftijd in te stellen op minimaal 1 dag om te voorkomen dat gebruikers direct hun wachtwoord opnieuw kunnen instellen.

Beheer van verhoogde toegangsrechten

Tijdens onze werkzaamheden is vastgesteld dat twee senior financiële administrateurs zijn geautoriseerd voor de rol van functioneel beheer in ProSa. Dit vergroot het risico op ongeautoriseerde wijzigingen door een gebrek aan functiescheiding. Wij adviseren om accounts met hoge rechten te beperken tot IT-medewerkers. Indien het toekennen van functioneel beheerdersrechten aan financiële administrateurs noodzakelijk is, adviseren wij om aanvullende controlemaatregelen te implementeren, zoals periodieke monitoring en logging van de activiteiten van deze accounts. Hiermee wordt het risico op ongeautoriseerde handelingen beperkt en wordt gewaarborgd dat eventuele afwijkingen tijdig worden gesignaleerd en opgevolgd.

Bredere opmerking General IT Controls

Het afgelopen jaar heeft Het Hoogheemraadschap van Delfland aantoonbare stappen gezet om de beheersing van IT-processen te verbeteren. Zo is het wijzigingsbeheer verder geoptimaliseerd met duidelijke procedures om wijzigingen door te voeren, ook bij afwezigheid van een key-user. Daarnaast is er een proces ingericht om de ISAE 3402 Type II rapportage van AllSolutions structureel te beoordelen, wat bijdraagt aan het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van IT-processen. Hiermee zijn twee bevindingen uit eerdere audits adequaat opgevolgd.

Wij adviseren de IT Governance verder te versterken door het eigenaarschap van IT-processen duidelijk vast te stellen en de verantwoordelijkheid voor de opvolging van IT-auditbevindingen centraal te coördineren. Daarnaast bevelen wij aan een robuust controls framework te ontwikkelen en een verdiepende analyse uit te voeren om de effectiviteit van de IT-controls binnen AllSolutions structureel te waarborgen.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 645.000.

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	Niet van toepassing	€ 0
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	€ 0	€ 0
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 0	€ 0
Aanbestedingsfouten	€ 870.000	
Overige rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Totaal getrouwheidsfouten	€ 870.000	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2024, dat op 28 november 2024 is vastgesteld door de verenigde vergadering.
- Wij hebben van het college van dijkgraaf en hoogheemraden een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 645.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheden inzake getrouwheid	€ 0	€ 0
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 0	€ 0
Onzekerheden inzake rechtmatigheid	€ 0	
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 0	

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het normenkader financiële rechtmatigheid Delfland 2024, dat op 28 november 2024 is vastgesteld door de verenigde vergadering.
- Wij hebben van het college van dijkgraaf en hoogheemraden een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de verenigde vergadering in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de verenigde vergadering deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Geen.		

B - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van Hoogheemraadschap van Delfland in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico’s ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een algemeen bestuur of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij Hoogheemraadschap van Delfland te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met Hoogheemraadschap van Delfland

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en het hoogheemraadschap die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan het hoogheemraadschap of een bij het hoogheemraadschap betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.